

HE 19/2025 vp kansalaisuuslain muuttamisesta

Roope Jokinen

12.6.2025

Esityksen tausta

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kansalaisuuslain muutosten vaiheet

Esityksen keskeinen sisältö

- Esityksen tavoitteena on uudistaa kansalaisuuslakia pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti **tiukentamalla kansalaistamisen edellytyksiä**.
- Esityksessä ehdotetaan muutoksia **henkilöllisyyttä, nuhteettomuutta ja toimeentuloa** koskeviin kansalaistamisen edellytyksiin.
- **Kansalaisuuden menettämiseen** ehdotetaan muutoksia tilanteissa, joissa kansalaisuuden voi menettää
 - **väärien tietojen antamisen** perusteella tai
 - syyllistymällä tiettyihin **Suomen elintärkeitä etuja loukkaaviin rikoksiin**.

Ehdotetut muutokset

Keskeiset ehdotukset

- **Selvitettyä henkilöllisyyttä** koskevilla muutoksilla lisättäisiin hakijan aktiivisuuden ja asiakirjanäytön merkitystä.
- **Nuhteettomuusedellytykseen** liittyvää sääntelyä tiukennettaisiin siten, että rikokseen syyllistymisestä johtuvat seuraukset olisivat nykyistä tuntuvammat. **Kansallinen turvallisuus** huomioitaisiin nykyistä kattavammin.
- **Toimeentuloedellytyksessä** olisi jatkossa lähtökohtana sen tarkastelu, onko hakija turvautunut keskeisesti työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen.
- **Kansalaisuuden menettämistä** koskevaa sääntelyä laajennettaisiin jonkin verran.

Nykytila

- **Henkilöllisyyttä** pidetään joissain tilanteissa selvitettyinä ajan kulumisen perusteella.
- **Nuhteettomuus:** Jos hakija on syylistynyt **rikokseen**, hänelle voidaan määrätä kansalaisuushakemukseen tehtävässä kielteisessä päätöksessä **odotusaika**.

Ehdotus

- Hakijan pitäisi esittää henkilöllisyydestään **asiakirjanäyttöä tai muuta selvitystä**, jos Maahanmuuttovirasto on myöntänyt hänelle muukalaispassin kansalaisuusvaltion passin hankkimista varten.
- Rikoksesta seuraavia odotusaikoja pidennettäisiin yleisesti **yhdellä vuodella**. Lisäksi säädettäisiin, että odotusaikaa ei määrättäisi, jos hakija olisi tuomittu syylistymisestä **erittäin vakavaan rikokseen**.

Nykytila

- Kansalaisuus voidaan jättää myöntämättä turvallisuuteen liittyvistä syistä, jos hakija on tehnyt **kansalaisuushakemuksen** (taustalla suojelupoliisin tai keskusrikospoliisin lausunto).
- Hakijan on pystyttävä **selvittämään**, miten hän saa **toimeentulonsa**.

Ehdotus

- Kansalaisuus voitaisiin jättää myöntämättä turvallisuuteen liittyvistä syistä myös silloin, kun hakija on tehnyt **kansalaisuusilmoituksen** (taustalla suojelupoliisin/keskusrikospoliisin lausunto).
- **Toimeentuloedellytys** ei täyttyisi, jos hakija olisi viimeisen kahden vuoden aikana saanut **työttömyysetuutta tai toimeentulotukea** yhteensä yli kolmen kuukauden ajan.

Nykytila

- Kansalaisuuden voi **menettää**, jos sen on saanut antamalla väärää tietoa. Päätös voidaan tehdä **viiden vuoden** kuluessa asian ratkaisusta.
- Kansalaisuuden voi menettää **maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen** syyllistymiseen perusteella, jos siitä olisi tuomittu vähintään **viiden** vuoden pituiseen ehdottomaan vankeuteen.

Ehdotus

- Kansalaisuuden voisi menettää myös sillä perusteella, että sen olisi saanut toimimalla muutoin **petollisesti**. Päätös voitaisiin tehdä **10 vuoden** kuluessa asian ratkaisusta.
- **Yhä useampi** Suomen elintärkeitä etuja vastaan tehty rikos voisi johtaa kansalaisuuden menettämiseen, jos siitä olisi tuomittu vähintään **kahden** vuoden pituiseen ehdottomaan vankeuteen.

Perustuslaki ja kansainväliset sopimukset

Perustuslain säännökset: kansalaisuus ja yhdenvertaisuus

- Perustuslain 5 §:ssä säädetään Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä.
 - Ehdotetut muutokset toteutettaisiin siten, että kansalaisuuden saamista koskeva päätöksenteko olisi jatkossakin perustuslain mukaisesti lain säännöksiin sidottua.
 - Myös kansalaisuuden menettämisen perusteista säädettäisiin jatkossakin tarkasti laissa. Lisäksi kansalaisuuden voisi tulevaisuudessakin menettää vain, jos henkilö ei jäisi sen seurauksena kansalaisuudettomaksi.
- Ehdotuksissa on otettu huomioon myös perustuslain säännökset yhdenvertaisuudesta (6 §), oikeusturvasta (21 §) ja julkisuudesta (12 § 2 mom.).

Toimeentuloedellytys

- Uusi toimeentuloedellytys toteutettaisiin yhdenvertaisuus, syrjäntäkielto ja perusoikeuksien rajoitusedellytykset huomioiden.
 - Hakijat olisivat jatkossa jonkin verran eri asemassa keskenään sen mukaan, miten he olisivat työllistyneet Suomessa asumisensa aikana.
- Kotoutumista painottavaa lähestymistapaa voidaan pitää hyväksyttävänä.
- Sääntelyssä otettaisiin huomioon hakijoiden erilaisia elämäntilanteita. Toimeentuloon ehdotettavat muutokset olisivat siten suhteellisuusvaatimuksen mukaisia.
 - Esimerkiksi opintotukea, perhe-etuuksia tai eläkettä saava henkilö voisi täyttää toimeentuloedellytyksen.

Kansallinen turvallisuus

- Kansalaisuus voitaisiin jättää myöntämättä **kansallisen turvallisuuden** perusteella tai muusta **valtion tai yhteiskunnan etuun** liittyvästä **painavasta syystä**, jos suojelupoliisi tai keskusrikospoliisi antaisi omalta laissa säädetyltä toimialaltaan lausunnon, jonka mukaan se ei puoltaisi kansalaisuuden myöntämistä hakijalle.
 - Ehdotettu sääntely vastaisi suurelta osin jo voimassa olevaa lakia, ja sitä voitaisiin pitää täsmällisenä ja tarkkarajaisena. Suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin lausunnon mahdollisuudesta säädetään voimassa olevassa kansalaisuuslaissa.
- Uutta olisi mahdollisuus pyytää viranomaisilta lausuntoa myös **kansalaisuusilmoituksesta** ja se, että kansalaisuus voitaisiin jättää myöntämättä tällaisen lausunnon perusteella myös silloin, kun hakija olisi tehnyt kansalaisuusilmoituksen.

Kansainväliset velvoitteet

- Ehdotetuissa muutoksissa on otettu huomioon mm. yleissopimukset, jotka koskevat lapsen oikeuksia, pakolaisten oikeusasemaa, valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa, vammaisten henkilöiden oikeuksia ja kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista.
 - Lapsen edun periaate
 - Vammaisten henkilöiden huomiointi toimeentuloedellytyksen yhteydessä
- **Kansalaisuuden menettämiseen** vaikuttavat erityisesti kansalaisuudettomuuden vähentämistä koskeva yleissopimus, eurooppalainen yleissopimus kansalaisuudesta, yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi eli Euroopan ihmisoikeussopimus sekä Euroopan unionin oikeus.

Lopuksi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muutosten vaikutukset

- Ehdotetut muutokset koskevat ennen kaikkea niitä henkilöitä, jotka ovat muuttaneet Suomeen asumaan ja tekevät sittemmin **kansalaisuushakemuksen**. Muutokset voivat vaikuttaa sekä tulevien kansalaisuushakemusten määrään että hakemuksiin tehtävien kielteisten päätösten määrään.
- Esityksessä **ei** ehdoteta muutoksia kansalaisuuden saamiseen esimerkiksi **vanhempien kansalaisuuden** perusteella.
- Kansalaisuuslain muutosten **kokonaisuuteen** kuuluvat myös jo tehdyt **asumisajan** muutokset sekä seuraavassa vaiheessa käyttöön otettava **kansalaisuuskoe**.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi